

EL LLENGUATGE

Sortejar
i trampejar

No veiem que cap dels nostres diccionaris de barbarismes —n'hi ha tres d'aparició recent— reculli l'ús força freqüent que es fa avui del verb *sortejar* amb un significat indegut, és a dir, el seu ús en qualitat de barbarisme. Segons el Diccionari Fabra *sortejar* significa «sotmetre (quelcom) a un procediment en què és l'atzar que en decideix la sort» i «classificar en sorts o classes (una mercaderia)». La Gran Enciclopèdia Catalana amplia aquestes definicions i n'hi afegeix unes altres d'alguns vocabularis especialitzats (de la cibernètica i de l'art tèxtil), però tampoc no li reconeix el valor que permetria d'usar aquest verb, *sortejar*, en les frases a què hem al·ludit, com és ara «sortejar una dificultat», «sortejar un problema», «sortejar un compromís». Unicament el *Diccionari de sinònims* de Manuel Franquesa, que inclou també en el seu articulat l'ús inacceptable d'alguns mots, indica que *sortejar*, en el sentit de *trampejar*, és un barbarisme. És evident que l'atribució al verb *sortejar* d'aquest significat especial és deguda a la influència del castellà, que té també el mateix verb derivat de *sort*, amb la forma «sortear», usat amb el mateix sentit principal que *sortejar*, però, a més, en el vocabulari específic de la tauromàquia. I sembla que és a parir del significat amb què és usat en aquest vocabulari que, en sentit figurat, el verb del castellà ha arribat a significar «evitar o defugir amb traça i habilitat un obstacle o compromís».

Alguns diccionaris d'equivalències entre el castellà i el català no deixen de preveure aquest cas i solen proposar, per a expressar el significat que ens ocupa, els verbs *defugir*, *esquivar* i *escapolar*. (D'altres es limiten a indicar una equivalència general entre «sortear» i *sortejar*, cosa que, sens dubte, ha de contribuir a estendre l'ús indegut d'aquest verb.) No hi ha dubte que *defugir* i *esquivar*, —especialment, són perfectament adequats per a evitar aquest ús espuri de *sortejar*, i el segon d'ells, a més, forma part del llenguatge més viu i popular. Però caldria afegir-hi *evitar*, encara que tingui una significació molt més general, i, sobretot, *trampejar*, tal com indirectament proposa Franquesa en la indicació transcrita sobre *sortejar*. A part «fer trampes», *trampejar* té efectivament aquest valor, i és ben viu amb certs noms, com *compromís* o *situació*, com a complement directe.

Albert Jané